

NOVINY

Kulturního spolku Kozojedy
a obce Kozojedy

Číslo 6/2003

1. listopadu 2003

Vedra letošního léta byla rekordní – co nás čeká od Dušiček do Vánoc?

Horké počasí letošního léta bylo námětem k obšírným úvahám zahraničních i našich meteorologů. Tak například studie, kterou zveřejnila univerzita ve švýcarském Bernu, uvádí, že letošní léto bylo nejteplejší za uplynulých 500 let. Vlna veder překročila o 2 °C průměrnou teplotu 17,5 °C, která v Evropě panovala v letech 1901 – 1995. Nejvýrazněji se teplota zvýšila za posledních 26 let, a to průměrně o 2,8 °C. U nás v České republice jsme letos prožili nejteplejší léto za sledovaných 232 let: průměr byl 22,35 °C. Extrémní sucho, které trvá už od května, je příčinou pokleslých hladin a vysychajících vodních zdrojů. Rok po ničivých povodních chybí voda nejen ve studních, ale i v řekách, jezerech a přehradách. V povodí Vltavy se podle údajů hydrometeorologů snížily v září hladiny vod až na polovinu normálního stavu.

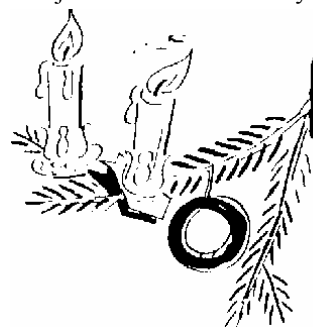
Listopad je u nás nejoblačnějším měsícem. Oblačnost dosahuje více než 80 % pokrytí oblohy. Mrazíky, mlhy a plískanice vytvářejí známé „dušičkové“ počasí. Listopadové srážky jsou však užitečné, protože jdou do hloubky a jako spodní vláhla prospívají v předjaří. Naopak suchý podzim bývá předzvěstí velkých teplotních výkyvů, které mohou vést ke špatnému přezimování choulostivějších rostlin.

Průměrné celodenní teploty dále klesají, a to v kozojedské nadmořské výšce až na hodnotu 3,5 °C. Výkyvy teplot bývají však značné (extrémní hodnoty z pražského Klementina se pohybují od +19 °C do -16 °C). Pokračuje i pokles teploty půdních horizontů, což vede k zastavení růstu kořenových systémů. Listopadové srážky jsou zhruba na říjnové úrovni (47 mm/m²); jsou většinou ve formě deště, ale v druhé polovině měsíce se mohou dostavit i srážky sněhové. Ne nadarmo stará pranostika s určitou nadsázkou praví, že „sv. Martin přijíždí na bílém koni“. Délka dne se stále snižuje a trvalejší oblačnost omezuje sluneční svit na pouhých 50 hodin.

Zkušenosti ukazují, že je-li teplý listopad, bývá i **prosinec** teplotně nadprůměrný. Suché počasí z listopadu pokračuje často až do konce roku. Naopak začne-li zima včas, lze očekávat, že brzy skončí a že brzy přijde jaro. V prosinci má být správná zima, aby si příroda v tomto časovém období nejen odpočinula pod sněhovou pokrývkou, ale aby proběhly i všechny procesy vegetačního klidu. Oprávněně je staré úsloví: „Lepší Vánoce třesuté než tekuté.“

Průměrná celodenní teplota je v našem mikroregionu zhruba -1 °C, ovšem kolísání teplot je časté a dosahuje značných extrémních hodnot. Tak například v roce 1961 se v prvním prosincovém týdnu pohybovala teplota od +13 °C do +17 °C a naopak 17. 12. 1788 poklesla na -23,8 °C. Následkem déle trvajících mrazů a sněhových srážek půda rychle promrzá i do spodních vrstev, a to tím více, čím je sušší a lehčí. Zásobení vodou je prevencí proti hlubokému zamrznání půdy a poškození rostlin. V poslední dekádě roku bývá průměrná teplota ve 20 cm +0,3 °C, v 1 m hloubky + 4,1 °C. Růst kořenů ustává, stromy a keře žijí jen z rezervy v zásobních orgánech. Pokračuje období vegetačního klidu přezimujících rostlin. Průměrné prosincové srážky – většinou ve formě sněhu – jsou u nás zhruba 42 mm/m² a zůstávají v půdě jako zimní vláhla. Na sluneční svit je prosinec nejchudší. Jsou to jen 2 % ročního úhrnu. Den se do slunovratu zkrátí na nejkratších 8 hodin, ale do konce roku se opět prodlouží o 7 minut.

Údaje shrnul J. F.

Odhalení pamětní desky J. J. Markovi

Obrozenecký básník a spisovatel, farář Jan Jindřich Marek, zvaný Jan z Hvězdy, nejenže je významným literátem a obrozencem, ale je také rodákem místního kraje. Narodil se 4. 11. 1803 v Liblíně, svůj literární i duchovní život prožil v Kozojedech. Zemřel 3. 11. 1853 v Kralovicích, kde posledních několik let žil.

V sobotu 13. 9. 2003 jsme i my v Kozojedech konečně Janu Jindřichu Markovi vzdali poctu osazením jeho pamětní desky na budově školy. Autorem kamenné pískovcové desky je kamenosochař Bartoloměj Štěrba. Kulturní program byl naplánován od 14 hodin. Mimo hlavní program na jevišti před školou byli pozváni i řemeslníci a několik prodejců. Drátenice prodávaly odrátkovanou keramiku, prodejci knih nabízeli stříbrné šperky a polodrahokamy. Přijel i stánek s cukrovou vatou a pop-cornem. Občerstvení zajišťovali členové Sokola. Zvláště vhod přišel nabízený grog, protože počasí se příliš nevydařilo. Bylo od rána oblačno, každou chvíli přišla dešťová přehánka a bylo chladno. Přes nepřízeň počasí se ale sešlo mnoho lidí.

Program uvedl starosta obce Josef Lomička, projevem o životě J. J. Marka zaujal Dr. B. Zilynskýj. Poté hudební soubor Václav z Čisté, který má přes 30 členů, zazpíval národní hymnu. Pamětní desku odhalil Ing. Petr Jirásek z odboru regionálního rozvoje a územního plánu Městského úřadu Kralovice. Soubor Václav pokračoval dalšími skladbami, kdy jsme si mohli poslechnout klasiku i recitál. Vystoupení Václava bylo velmi zdařilé. Po skončení se hudebního programu ujala dechovka pana Fencla. Lidé se mohli potěšit hudbou, zazpívat a popovídat si. Přitom bylo možné se zahrát něčím u stánku sokolů.

Od 16:00 hodin bylo pro děti i dospělé v kulturním domě připraveno vystoupení divadelního souboru Žumbera z Plzně. Původně mělo být představení sehráno na jevišti před školou, ovšem pro nepřízeň počasí bylo uskutečněno v sále KD. Spolek Žumbera se představil pohádkou O Popelce. Hra byla velmi působivá, včetně kulís a kostýmů. Představení se zúčastnila většina místních dětí, přišli se podívat i rodiče, prarodiče i další občané.

Helena Štěrbová

Knih k dvojímu výročí Jana Jindřicha Marka

K 200. výročí narození Jana Jindřicha Marka a ke 150. výročí jeho smrti vydalo Muzeum a galerie severního Plzeňska v Mariánské Týnici publikaci Dr. Bohdana Zilynského stručně nazvanou „Jan Jindřich Marek – Jan z Hvězdy“.

Ve dvaceti kapitolách má čtenář možnost sledovat život učitelského syna z Liblína, jeho dětství, studie v Plzni i v Praze a 27leté působení jako kněze a spisovatele v Plasích, Kozojedech a Kralovicích. Autor prostudoval a využil maximální část toho, co bylo dosud o Markovi publikováno. Je to zřejmě z 242 odkazů na prameny, jejichž vyhledávání a studiu musel věnovat hodně času a trpělivé práce. Podařilo se mu vystihnout ovzduší doby první poloviny 19. století v našem regionu a události kolem vyhlášení konstituce, kdy staré společenské vazby se uvolňovaly a nové teprve vznikaly. Knížka je nejuplnějším životopisem tohoto obrozeneckého spisovatele. Kéž by přispěla společně s odhalením pamětní desky

v Kozojedech k tomu, aby současní obyvatelé naší obce vzali na vědomí, že tento spisovatel „přikován k jistému koutu země české, jenž se Kozojedy nazývá“, prožil v 19. století mezi našimi předky skoro celou třetinu krátkého, nicméně plodného života. Svým zásahem do kulturního života celého národa zůstává pro své krajany dosud nepřekonanou, ale i těžko dosažitelnou veličinou.

Výrobní oddělení nakladatelství Fraus vybavilo publikaci tak, že jí ani po stránce formální nelze nic vytknout – křidový papír, množství jednobarevných i vícebarevných fotografií a skvělá reprodukce. Knížka je k dostání na kozojedském obecním úřadě.

Jiří Svoboda

Š. Mrázová - Salvádor – 24. 10. 2003

V pátek 24. 10. 2003 od 19 hodin se uskutečnila další přednáška geoložky České geologické služby v Praze **RNDr. Štěpánky Mrázové, Ph.D.**, o jejím pracovním pobytu – tentokrát v Salvádoru. Š. Mrázová pobývala letos na jaře již poněkoliikáté ve střední Americe. Zavedla ji sem na tři měsíce její práce – společně s kolegy zde prováděla průzkum místních vulkánů. Přitom nafotografovala množství snímků hor, sopek, přírody i místních lidí a jejich životního prostředí. Z promítaných obrázků a zajímavého vyprávění jsme si mohli udělat představu o vzdálené zemi, její přírodě a nelehkém způsobu života tamních obyvatel. Zhruba stovka posluchačů strávila příjemný večer a jistě se všichni budou těšit na další podobné besedy.

CO BUDE

Žumbera – Nahniličko – 22. 11. 2003

V sobotu 22. listopadu od 19:00 hodin vystoupí v našem kulturním domě divadelní ochotníci z plzeňského spolku Žumbera – tvůrčí skupina Skoronarváno. Setkali jsme se s nimi už v září, kdy potěšili naše děti hrou Popelka. Tentokrát předvedou hru Jana Krause Nahniličko aneb Poněkud dojatý. Tato divácky úspěšná komedie získala v r. 1995 druhou cenu nadace Alfreda Radoka a plných osm let se hrála v pražském divadle Na Zábradlí s Ivanou Chýlkovou v jedné z hlavních rolí. Autor Jan Kraus vzpomíná: „Moje maminka hru četla ještě před jejím uvedením a rovnou mi řekla, že je závadná, a pokud by se měla hrát, tak někde na kraji města, určitě ne v centru. Napsala na ni dokonce obsáhlý posudek. Já ho chtěl zařadit tenkrát do divadelního programu, ale Jirka Ornest, který to režíroval, mi řekl, že nemůžeme, že by na to nikdo nechodil.“

Věříme, že si tuto „závadnou“ hru nenecháte ujít. Srdečně Vás zveme. Vstupné bude 50 korun.

Biskoupky – 29. 11. 2003

Na opakovanou žádost našich členů se opět uskuteční přátelské posezení v Biskoupkách. Bude zajištěn autobus, který občany svezde a po ukončení akce (po půlnoci) je zase rozveze po obcích. K tanci a poslechu zahraje hudba. Příspěvek na dopravu ve výši 50 korun bude vybírán jako závazná přihláška. Odjezd z Kozojed z křižovatky v 18:00 hodin. Hlaste se do 21. 11. na obecním úřadě u p. Jany Görnerové nebo u p. Věry Kovářové.

Vánoční koncert – 14. 12. 2003 – 17:00 h

V letošním roce se opět uskuteční vánoční koncert v kozojedském kostele sv. Mikuláše. Tentokrát vystoupí pěvec Richard Sporka (tenor), doprovázet je bude Jan Valta st. na klávesy a Jan Valta ml. na housle.

Richard Sporka se narodil v r. 1951 v Plzni, mládí prožil v Plasích. Zpěv vystudoval na Hudební fakultě AMU v Praze, na závěr studií absolvoval Sommerakademie Salzburg 1975 v oblasti německé písně. Jeho zájem o kantátovou a oratorní literaturu nastal, když byl přijat do Pražského filharmonického sboru, spolupracoval i s P. Kühnem při realizaci gramofonových nahrávek. V r. 1984 nastoupil jako první tenorista do komorního souboru České filharmonie Pražští madrigalisté, se kterým absolvoval během osmi let kolem 500 koncertů, mnohé na významných světových festivalech. V r. 1991 stál u zrodu Pražského komorního sboru. Začal se intenzivněji zabývat sólistickou činností, koncertoval a nahrál mnoho CD. Systematicky se věnuje interpretaci „staré“ hudby, účinkuje též v Opeře Národního divadla v Praze. V r. 1996 založil nový vokálně instrumentální madrigalový soubor Pražští pěvci madrigalů.

Jan Valta st. se narodil v Kladně, vystudoval pražskou konzervatoř obor klavír a obor dirigování. Studium dirigování na AMU v Praze zakončil v r. 1974. V letech 1972 – 1976 byl hudebním režisérem čs. rozhlasu v Praze, od r. 1976 působil jako dirigent St. komorního orchestru v Žilině a jako jeho šéf od r. 1983. Spolupracoval s orchestrem hl. m. Prahy FOK, Plzeňským rozhl. orchestrem a mnoha dalšími orchestry a sólisty. Po rozdělení republiky se vrátil do Čech a věnuje se převážně pedagogické činnosti na Konzervatoři v Teplicích, kde působí jako zástupce ředitele a profesor dirigování a korepetice. Spolupracuje též s Teplickou filharmonií.

Kultura v okolí

Stálé kino Kralovice tel. 373396464

Listopad 4. 11. **Bláznivá školka** – rodinná komedie USA – 17:00, 19:30; 11. 11. **Piráti z Karibiku: prokletí černé perly** – historický dobrodružný USA - 17:00, 19:30; 18. 11. **Želary** – romantické i kruté drama ČR - 17:00, 19:30; 25. 11.

Liga výjimečných – fantasticko-dobrodružný USA, SRN, VB - 19:30.

Prosinec 2. 12. **Kill Bill** – krimi USA - 17:00, 19:30; 9. 12. **Peci, peci, prcičky - svatba** – komedie USA - 17:00, 19:30; 16. 12. **Mizerové II** – akční kom. USA - 19:30; 16. 12. **Hledá se Nemo** – anim. pohádka USA.

Kulturní akce v LD Kralovice

01. 11. Prodloužená – hraje CLLASIC
21. 11. Prodejní trhy na náměstí
22. 11. Dolovná – hraje REPELENT
30. 11. Dětské div. – O dvou Sněhurkách - 16:30
05. 12. Prodloužená – hraje CLLASIC
06. 12. Taneční zábava – hraje EXPRES – 20:00
07. 12. Vánoční besídka duchodců – 14:00
12. 12. EXTRABEND – rocková kapela – 21:00
12. 12. Prodejní trhy na náměstí
19. 12. KEČUP – rocková kapela – 21:00
31. 12. Silvestr – hraje REPELENT

M. Týnice – tel. 373396410 -

listopad - březen: Po – Pá: 9:00 – 15:00

Plasy – Konvent – tel. 373/322174

zavřeno

Kožlany – Městské muzeum

Dr. E. Beneše – tel. 373397333

otevřeno Út – Ne: 9:00 - 15:30 hodin

Významné osobnosti Kozojed

Soubor životopisných statí
připravil Jiří Svoboda

Jaroslav Vostatek

Jaroslav Vostatek se narodil 24. 8. 1894 v Kozojedech čp. 38 a zemřel v r. 1956 v Plzni. Po vychození obecné školy v Kozojedech přešel na učitelský ústav do Plzně. Po jeho absolvování učil v menších obcích severního pohraničí a r. 1919 se vrátil domů do Kozojed. Zde se stal r. 1923 řídícím učitelem po svém předchůdci Vojtěchu Vodákovi. Téhož roku se oženil s Annou, rozenou Soukupovou z čp. 9. Vedle své školní práce se výrazně angažoval v kultuře a osvětě.

R. 1919 zde založil Sokol a stal se jeho prvním náčelníkem, vzdělavatelem a režisérem. Založil a řídil smíšený pěvecký sbor. Po r. 1920 se stal spolu s učitelkou Miladou Kožíškovou duší akce, jejímž výsledkem bylo přestoupení 4/5 obyvatelstva Kozojed a Borku od římskokatolické církve, jež byla chápána jako symbol rakušácké minulosti, k nově založené církvi československé. Obcházeli a přesvědčovali všechny rodiny. Pro svou zásadovost nutně naráželi u některých občanů na lhostejnost a nepochopení.

Jeho snahu o postavení pomníku padlým v I. světové válce vedení obce sice schválilo, ale chyběly peníze. Pořádaly se sbírky, shromažďovaly se výnosy z tanečních zábav, dary spolků. Jaroslav Vostatek nacvičil dvě divadelní představení, ale stále nebylo dost. Pomník měl být umístěn na návsi mezi čp. 36 (Bulín) a 52 (Spěváček), kde dosud stála kaplička sv. Anny, věnovaná r. 1916 rodinou mlynáře Ryby. Ta byla nakonec přesunuta před faru a nákladem 13 500 Kč byl pomník od akademického sochaře Karla Havlíčka z Rakovníka v létě r. 1926 slavnostně odhalen.

Potíže a nepochopení kolem této akce přispěly k tomu, že podle přísloví, že nikdo není doma prorokem, se řídící učitel Vostatek rozhodl ve stejném roce odejít na školu do Hromnice. Tam pokračoval ve veřejné práci ve stejné šíři, hlavně v Sokole. V Hromnici se jim narodily obě děti, syn Jaroslav a dcera Věra. Po pěti letech se přestěhovala rodina do Bolevce, kde byl Jaroslav Vostatek ustanoven ředitelem obecné školy.

Tam se stal spoluzakladatelem Pěveckého sdružení západočeských učitelů, kde často vystupoval i jako sólista. Za nacistické okupace byl dvakrát vězněn a byl mu odebrán veškerý příjem. Po osvobození se vrátil na místo ředitele školy v Bolevci a později učil na několika dalších školách v Plzni. Po obnovení Sokola se opět chopil organizační a vzdělávací práce a vedle toho až do své smrti vedl místní organizaci politických vězňů.

Věznění za okupace i pracovní aktivita v celém jeho životě nutně poznamenaly jeho zdraví. Zemřel náhle v r. 1956. Celý život byl vzorem vesnického učitele, pro něhož veřejná práce byla nedílnou součástí jeho zaměstnání.

Zajímavosti

Nejstarší náhrobek na kozojedském hřbitově

Už přes půl století je kozojedský hřbitov umístěn mimo území obce, u cesty k lesu Pavučině. Zachoval se však také hřbitov původní a menší, obepínající ze tří stran kostel sv. Mikuláše. Ohrazuje jej zeď se dvěma vchody datovanými do r. 1737.

Na starém hřbitově najdeme pouhých sedm náhrobků, které nás zavedou prostřednictvím dat úmrtí až do předminulého, devatenáctého století. Nejstarší z těchto náhrobků je umístěn za oltářní stranou kostela ve směru ke školce. Náhrobek byl ke kostelní zdi zasazen před více než 180 lety - od té doby se tedy v Kozojedech vystřídal šest generací obyvatel.

Náhrobek náleží jednomu z kozojedských farářů, Maxmiliánu Cingrošovi. Hlavní údaje o něm shrnuje poměrně dlouhý nápis vytesaný do sedmnácti řádek. Kamenná deska je nápisem zcela pokryta, takže na ní nezbylo místo na kříž ani na žádné výzdobné prvky. Svými rozměry (106,5 x 59,5 cm) náhrobek vzbuzuje respekt, protože patří k nejvyšším a i svou plochou k největším v celém hřbitovním prostoru. Text vytesaný na náhrobku zní v prepisu upraveném podle zásad dnešního pravopisu takto:

ZDE ODPOČÍVÁ V PÁNU USNULÝ VELEBNÝ PÁN JAN MAXMILIAN CINGROŠ. NAROZEN ROKU 1745, 5. LEDNA, V KRÁLOVSKÉM KRAJSKÉM MĚSTĚ PLZNI, PRV OUDEM BYL KLÁŠTERA PLASKÉHO ŘÁDU CISTERCIÁCKÉHO, PAK 30 LET OUŘAD SVŮJ JAKOŽTO FARÁŘ PŘI TĚTO KOZOJEDSKÉ OSADĚ VĚRNĚ ZASTÁVAJE, ROKU 1817 V PÁNU USNUL A ŠTASTNÉHO ZMRTVÝCHVSTÁNÍ OČEKÁVÁ.

Jestliže nám po faráři Cingrošovi zbyla takováto připomínka, stojí za to zjistit o něm něco více z jiných pramenů. Podle plzeňské matriky se narodil nikoli 5. ledna 1745, ale přesně o pět měsíců později a pokřtěn byl jménem Jan Ignác. Jeho rodiče Jan a Kateřina byli stejně jako kmotr a dva svědkové křtu plzeňskými měšťany. Janu Ignácovi byla však souzena kněžská dráha. V r. 1766 se stal příslušníkem plaského kláštera a přijal řádové jméno Maxmilián, o šest let později

odsloužil svou první mši. Jako šestatřicetiletý byl pověřen funkcí prefekta opatské kuchyně. To už se ale blížila velká změna v dějinách Plas. Klášter byl z rozhodnutí císaře Josefa II. v r. 1785 zrušen a jeho majetek zestátněn. Plaští kněží mohli rozhodnout o svém dalším osudu. Někteří se stali faráři v širším okolí kláštera. Jistě pro ně nebyl jednoduchou věcí přechod ze společenství čítajícího téměř šedesát kněží do osamoceního života v daleko jednodušších lokalitách. Cingroš se nejprve krátce zdržoval v Dolní Bělé, kde byl farářem jeho strýc. Od r. 1787 spojil svůj osud na tři desetiletí s Kozojedy, kde prožil mimo jiné nelehkou dobu napoleonských válek. Nedočkal se obnovení kláštera, které si řada jeho bývalých spolubratří přála. Cingroš zemřel na mrtvici jako třiasedmdesátiletý dne 1. června 1817.

Tyto skrovné údaje nám neřekají mnoho o Maxmiliánu Cingrošovi jako člověku, ale dochované prameny nám svědectví takového typu nepodávají, jak se to stává velmi často. Náhrobek kněze Maxmiliána Cingroše je vzhledem ke svému úctyhodnému stáří velmi dobře dochován a rozhodně patří k cenným historickým památkám Kozojed. Vždyť i na městském hřbitově v Kralovicích najdeme zřejmě jedinou památku srovnatelného typu - náhrobek tamního sládky Šebestiána Linharta zemřelého v r. 1820.

Dr. Bohdan Zilyskyj

~~~~~

*Smích je branou a úsměv dveřmi,
kterými může do člověka
vklouznout mnoho dobrého.*

Morgenstern

O perníkářích

Podstatnou součástí starého „perníkářského díla“ byl med. Spolu se vzácným kořením dodával perníku nedostížitou chuť, vůni a jemnost. Ze starých receptů se můžeme přesvědčit, jak složitá byla příprava na „záděl“. Med se např. vařil ve zvláštním „medovém kotli“, perníkáři úzkostlivě vybírali mouku pro každý druh perníku a s virtuozitou míchali koření cizozemská i naše. Ani pepř nechyběl. Do perníku bylo dáváno velké množství koření, a není proto divu, že byl perník považován i za lék pro žaludek – pro lepší trávení. Perníkům se také říkalo marcipány.

Perníkářství mělo své zvláštní způsoby zadělávání a hnětení. Těsta se ukládala do zvláštních, k tomu účelu určených nádob, kde odpočívala nejméně 6 týdnů, někdy půl roku i déle. Těsto ztuhlo, že se muselo z nádob sekerami vysekávat a hnětení takového těsta bylo velmi obtížné a namáhavé. Ležením získávala těsta na jakosti a pečivosti.

Perníky byly pojmenovány podle zemí, z nichž předpis pocházel, tak např. byl perník bavorský, neapolský, norimberský, u nás loketský a nejznámější pardubický. Předpisy byly tajemstvím mistrů.

Formy, do nichž předkové tlačili perníky, byly mnohdy výjimečné práce. Perníkář si někdy sám vyřezával formy a bohatě je zdobil ornamenty. Kadluby – tak se formám říkalo – z 15. – 16. století jsou jednoduché, zdobené národními ornamenty. Kadluby ze 17. – 18. století jsou již bohatě vyřezávané a odráží se v nich život společenský i náboženský. Z těchto motivů je patrné, že se výrobci přizpůsobovali době a snažili se, aby motivy zdobení byly pro kupující co nejpřitažlivější. Bohaté ornamenty, zdobená roucha, vyšívané úbory dam, fantastické tvary klobouků, karikatury řemeslníků, různé osoby, srdce, kočáry s koníky a motiv jezdců provází celou historii perníkářství.

Perníkář, který byl současně i řezbář, se těšil větší vážnosti. A byli i takoví perníkářští pomocníci, kteří putovali krajem od jednoho perníkářského mistra k druhému a opravovali formy, nebo dělali nové. Za vyřezání formy se platilo 80 krejcarů, ale i 3 – 4 zlatky. Formy se řezaly z hruškového dřeva, které se pro svou stejnoměrnou hustotu k tomuto účelu výborně hodilo. Méně se používalo ořeškového nebo lipového dřeva. Dřevo se nechalo 2 – 3 roky důkladně vyschnout, než se použilo k výrobě formy. Dlabání forem bylo dost namáhavé, bylo třeba značné síly v prstech, při hlubších zářezech si řezbář pomáhal úderem dlaně, u větších forem dřevěným kladivkem. Formy se zhotovovaly z prkének silných 3 – 5 cm a některé formy byly oboustranné (na obou stranách vzory). Největší známá forma s motivem dítěte měří 65 cm, nejmenší 4 cm.

Kromě perníků zhotovených v těchto dřevěných formách staří perníkáři pečivo modelovali. Zhotovení tzv. „drůbežky“ vyžadovalo značnou modelovací zručnost. Jako pomůcek se užívalo jen několika dřívěk a pravítek. Modelovali se koníci, oslíci, holubice, košíčky, vozíky atd. Protože výroba drůbežky vyžadovala značnou píli a pozorné soustředění, pomocníci o tuto piplavou práci nestáli.

Perníkáři prodávali pečivo nejen ve vlastních krámcích, ale jezdili se zbožím i po poutích a jarmarcích. Na uložení zboží měli zvláštní truhly. Na poutích a jarmarcích vykládali výrobky na stáncích pod plachtou. Obdivovatelů bylo hojnost a koupěchtivost veliká. Pěkně o tom vypráví rýmovačka:

*Přijel z města perníkář,
přijel, holky, k nám,
pojd'te, pojd'te kupovat,
hochům marcipán.*

*Marcipán jsme nakoupily
hochům pěkně včas,
milý pane perníkáři,
přijed'te k nám zas.*

Některé kraje si uchovaly s různými zvyky i různé druhy pečiva. Pečivo se navzájem lišilo krajem, asi jako kroj nebo výšivka, a některé druhy se staly výhradním majetkem určitého kraje. Do těchto výrobků se používal med buď do těsta, nebo se pečivo medem mazalo.

V dnešní době způsob výroby perníku i jeho úprava prodělávají změny, výroba i úprava se zjednodušuje, ale dbá se, aby výrobky byly jakostní a vkusné. Perníky pečeme na Vánoce, Velikonoce, v Kozojedech pak na tradiční včelařský neboli „medový“ bál.

A nakonec jeden starý recept na dobrý perník s medem:

Vezmi mouku režnou (žitnou), prostou, rozdělej ji teplým medem, vyhněť čistě, ať je hladké těsto. Nadělej koláčků a upec je dobře, ztluč na mouku, vezmi té mouky libru, lot ztlučeného pepře, dva loty drobně zkrájeného zázvoru, půl lotu hřebíčku, dva loty skořice, dvě muškátové kulky, to vše drobně zkrájeti, smíchat s moukou. Potom vezmi pěkného medu, rozpust' jej, zadělej s moukou, udělej těsto, dej do forem a peč. Dobou chuť.

Jaroslav Sklenář

Máte rádi krásné knihy?

Pokud si odpovíte kladně na otázku položenou v titulu této noticky, doporučujeme vám knihu s obrázky a texty F. A. Hebera „Hrady, zámky a tvrze. Západní Čechy“, kterou před několika měsíci vydalo nakladatelství ARGO.

Tato výjimečná kniha je zejména pro obyvatele našeho regionu přitažlivá z několika důvodů. F. A. Heber se narodil v r. 1815 v myslivně Třebekov u Jarova, po smrti svého otce žil v Mýtě, do školy chodil v Plzni a provozoval kupectví ve Zbiroze. Poté, co se v r. 1840 přestěhoval do Prahy, byl zaujat myšlenkou, že by mohl využít svého kreslířského talentu a vlastivědného zájmu a zachytit ve slově i obraze hrady a tvrze Čech a Moravy. Pro realizaci této myšlenky získal K. V. Medoua, který v Praze vlastnil prosperující typografický závod. V sedmi svazcích svého monumentálního díla popsal Heber 586 hradů a tvrzí a své popisy doprovodil 358 vyobrazeními. Tato práce byla provedena v letech 1843 – 1848. Přestože Heber psal německy, opíral se o spolupráci s četnými obrozeneckými vědci a literáty, jakými například byli F. Palacký, K. V. Zap, V. Hanka, K. J. Erben. V současném vydání obsahuje svazek o západních Čechách popis 117 lokalit, 90 litografií a celou řadu kreseb a půdorysných plánků. Z našeho okolí jsou popsány a litograficky doprovovzeny Libštejn, Krašov, Kaceřov, Březina, Zbiroh, Klabava. Textové zmínky jsou dále o Angerbachu a Homoli, Hamouzu, Chrástu a Strašicích. Velké lokality dnešního Plzeňského kraje jsou zpracovány tak podrobně, že je lze označit za

drobné monografie. Dílo je ovšem zajímavé nejen historickým popisem, ale i množstvím romantických pověstí.

Německý originál knihy přeložila a rozsáhlou studií uvedla ředitelka Muzea a galerie severního Plzeňska PhDr. Irena Bukačová. *Úvodní studie* má 41 stran a je sama o sobě významnou vědeckou prací. Zsvěceně čtenáře seznamuje nejen s autorem, ale i s některými zvláštnostmi národně osvobozenického hnutí, a to v podrobnostech, které jsou méně známé. *Poznámkový aparát* se pak zabývá dalšími aspekty, v nichž je osvětlen kulturní ruch, společenské vztahy a národnostní situace v Českých zemích před rokem 1848. Důležitá je i *ediční poznámka*, která zdůvodňuje, proč toto dílo napsané před 160 lety, bylo dnes uspořádáno ve formě, která se liší od vydání původního. Všechna editorská opatření jsou racionální, text zpřehledňují a čtenář je uvítá.

Knihu by měl alespoň prolistovat každý, kdo pracuje v kulturní či pedagogické oblasti, aby dokázal šířit vlastivědné poznatky zejména mezi mladou generací. Nelze však předpokládat, že každý bude ochoten za tuto skvělou publikaci vynaložit 998 Kč; je však možné si ji vypůjčit v kralovické městské knihovně.

Ing. Jaroslav Fingl

Hudba Fenců (Maršíků) - pokračování

V období druhé světové války v letech 1939 – 1945 byl zákaz konání tanečních zábav a dalšího veřejného dění. Po několikaletém útlumu začíná po skončení tohoto zákazu opět radostnější kulturní život i na vesnicích. S velkým nadšením - hlavně u mladých - se začínají připravovat různé oslavy. Velkolepé bývaly v Kozojedech staročeské máje, jichž se v r. 1947 zúčastnila i krojovaná mládež na koních. Při žádné z těchto akcí, a bylo jich hodně, nechyběla nikdy dechová hudba. Požadavků bylo tehdy velice mnoho, a tak dechové kapely vznikaly, nikoliv zanikaly, jak je tomu v dnešní době.

Proto Josef Vavříčka z Liblína založil novou dechovou kapelu ze samých mladých adeptů ve věku od patnácti do devatenácti roků. Tento dobrý hudebník působil v hudbě Fenců jako harmonikář, bubeník a později pak 10 roků i jako kapelník. V Liblíně a okolí vyučoval i hře na dechové nástroje. Vzpomínám sám na tyto těžké začátky v jeho mladém kolektivu. Nikdo z nás si neuvědomil, jak těžké je spojit dýchání, hraní a pochodování. Součástí našich zkoušek bylo proto hrát i v pochodu. Hrávali jsme na polní cestě u Liblína, v ústraní, protože na nás nebyl rozhodně pěkný pohled a ani poslech za moc nestál. Po poctivém zkoušení bylo rozhodnuto, že by bylo možné již veřejně vystoupit. První účinkování této mladé dechovky se uskutečnilo dne 2. června 1947 na dětském dnu v Kozojedech. Za pulty tehdy zasedli:

křídlovky	Václav Šebek	Liblín	barito	Václav Liška	Liblín
	Vlastimil Heidenreich	Robčice	tromba B	Bohuslav Oliverius	Kozojedy
klarinetý	František Fenc	Břízsko	bromba Es	Jindřich Knot	Buček
	Josef Fenc	Břízsko	bromba Es	Josef Koura	Hadačka
	Václav Volf	Bujesily	bas	Václav Židek	Liblín
baskřídl.	Jiří Fenc	Robčice	bicí	Josef Vavříčka	Liblín

Vzhledem k tomu, že ještě neměl Josef Vavříčka kapelnické zkoušky, hrála tato hudba pod vedením Josefa Fencle, kterého při veřejném vystoupení vždy Vavříčka zastupoval. Od této doby účinkovaly v okolí tedy kapely Fenců dvě - Fenclové staří a mladí. Pro nás jako začínající kapelu toto bylo určitou výhodou, protože staří často

nemohli vyhovět všem požadavkům, a tak mladí zaskakovali. Vzpomeňme jen na období posvícenských zábav, které vždy pokračovaly v pondělí pěknou hodinkou. Zde se pak střídali tak, že jeden den vždy hráli staří a druhý den pak mladí. Rovněž se pořádaly různé větší akce (koncerty apod.), kde mladí vypomáhali. Pro nás mladé to byla velice dobrá škola a příprava pro další činnost.

Toto překrásné období trvalo bohužel krátkou dobu. Naši partu tvořili, jak již bylo zmíněno, většinou stejně staří mladíci, které čekala základní vojenská služba. Velká část jich proto nuceně odešla a J. Vavříčkovi se přes veškerou snahu nepodařilo v širokém okolí partu doplnit. V r. 1951 proto tato parta zanikla.

*Jiří Fencl, Robčice
(Vzpomínka bude dokončena příště)*

Kopaná – výsledky OS

Muži – III. tř. sk. B – po 10. kole

1. Žihle	23
2. Dobříč	22
3. Nečtiny	21
4. Kozojedy	15
5. Plasy B	14
6. D. Bělá	14
7. Bezvěrov	13
8. Kaznějov B	13
9. Mladotice B	12
10. Úněšov	11
11. Hadačka	9
12. Kralovice B	4

St. žáci – sk. B – po 8. kole

1. Dolní Bělá	18
2. Kaznějov	18
3. Kozojedy	17
4. Ledce	12
5. Chotíkov	10
6. Manětín	7
7. Žichlice	7
8. Kožlany	4
9. Bezvěrov	0

Muži – IV. tř. sk. B – po 8. kole

1. Vys. Libyně	17
2. Nekomíř	11
3. Všeruby B	10
4. Trnová B	6
5. Kozojedy B	1

Obecní úřad Kozojedy

Z jednání zastupitelstva

Zastupitelstvo obce Kozojedy konané dne 4. 9. 2003 schválilo prodej obecního pozemku v k. ú. Kozojedy panu B. Štěrbovi, Kozojedy 61, dále odsouhlasilo příspěvek na provoz základní a mateřské školy ve výši 200.000,-Kč a podání žádosti o dotace na rok 2004 z "Programu obnovy venkova" na opravu soc. zařízení v základní škole a na opravu veřejných komunikací. Zastupitelstvo obce vzalo na vědomí zprávu o hospodaření v obecních lesích za 1. pol. 2003, zprávu o plnění rozpočtu obce za 1. pol. 2003 a ukončení pronájmu obecního pozemku s firmou GHP Direct Mail s.r.o. Zastupitelstvo obce Kozojedy zamítlo žádost ZČE a.s. na odkoupení nebo pronájem veřejného osvětlení v obcích.

Informace

Dne 1. ledna 2002 nabyl účinnost nový zákon č. 256/2002 Sb. o pohřebnictví. Na základě platnosti tohoto zákona musí být vydán provozovatelem veřejného pohřebiště, v našem případě tedy obcí Kozojedy, nový "Řád pohřebiště". V tomto řádu je upraven všeobecně pořádek na pohřebištích, rozsah poskytovaných služeb, povinnosti a činnost provozovatele pohřebiště v souvislosti s nájmem hrobových míst, povinnosti nájemce hrobových míst, ukládání lidských pozůstatků a zpopelněných lidských ostatků a exhumace, zřizování hrobového zařízení a podmínky provádění prací na pohřebišti. V návaznosti na tento zákon musí být do dvou let od jeho platnosti s každým nájemcem hrobového místa sepsána nová nájemní smlouva, kde je nutno upravit podrobněji občanskoprávní vztahy v rozsahu odvozeném z ustanovení §25 zákona o pohřebnictví, kde budou upřesněny povinnosti nájemce a pronajímatele hrobových míst, a to pokud jde o rozsah údržby hrobového místa, pojednání o podmínkách zřizování hrobových míst atd. Schválený řád pohřebiště bude vyvěšen na obou obcí spravovaných hřbitovech a to v Kozojedech a na hřbitově Břízsko-Robčice.

Společenská kronika

Narozeniny

75 let - 13.11.2003 - Václav Štol, Lednice 9
70 let - 09.12.2003 - Alena Jichová, Kozojedy 90

Rozluštění hádanky z minulého čísla je OKO. Přišla pouze jedna správná odpověď. Divtípná čtenářka obdržela zaslouženou odměnu – frťana becherovky.

Vydává Kulturní spolek Kozojedy - Jaroslava Benešová, Helena Štěrbová; foto Markéta Němcová

Noviny vycházejí od června 2002 každé dva měsíce. Další číslo vyjde 1. 1. 2004.

Poděkování všem, kdo se o vydání tohoto čísla zasloužili. Budeme rádi, když do našich novin také přispějete.

Adresa: J. Benešová, Kozojedy 7 nebo j.benesova@post.cz

Naše noviny najdete též na internetu na adrese: WWW.SWEB.CZ/OBECKOZOJEDY v nabídce SPOLKY